

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Den Swenske PATRIOTEN.

No. XI.

Aut placet leues
Aut cogat umbras - - -

Seneca.

SAr du hört, min Läsare, huru det har
spökat i Stockholm? Hwad? i Stock-
holm? i sielfwa Residencet? där det fin-
nes så mycken Theologie och Philosophiet
ja, rätt här ja; och om liusa dagen
ända.

Mången kan intet begripa, har jag hört,
hwarföre det nu intet spökar så mycket som fordoms-
dags? hwart hafwa, säger man, alle wåre gamle
Nissar, War-ulfwar, Skogs-rå, Tomte-Gubbar,
Hafs-Fruar och mäktiga Troll-kåringar dragit sig
undan? Lapp-trummor ha mist sin krafft, underjord-
skor lyda dem intet mera; Religions-Nützen har förde
Trummor Laf-table til Herndsand, och Lappen sielf
begyinner rätt nu se åt både stora och lilla helwiti på
sitt orakel, och wil lidpa tårningar i stället. Inga
Rimthussar, Gassar, Troll, Strömkarlar, Spö-
ken eller andre slike försträckelige Andar tåras wisas
sig;

sig; Wäre diuppsunnige Caballister sakna de Ele-
mentariska folksen i werlden; Silpher, Gno-
mer, Salamander och Nimpher blifwa
kratt-ämnen för wära Comtes de
Gabalis; Man hör knapt af en gien-
färd efter någon wähl-meriterad galge-
skelm; Spötesa-
gorna tiena allenast til tidsfördrif för
barn och kårin-
gar, och til åtlöje för de ofödskräfte
Balzarister; Utan twiswel måste
Eännärs-Rätten nu förtiden haf-
wa bättre handlag at fördrifwa
spöken, än fordom de
andelige.

Men förlåten mig, gode Herrar, och särdeles
J Herr Prat, som, oaktat den men-
skliga swagheten at eder blod
ryser och hela kroppen darrar för
hwart rustande löf i mörkret,
hafwen med Edert univerfelle
förnuft aldeles fördrifwit af
wår jord dessa mörkets
folk; Jag nödgas i dag
wara af en hel annan mening
än J. Jag wet wäl huru
smart man kan se en fluga
än för en draka och en
Trollslända för en Gast,
besynnerligen när det
spökar i hjeran förut;
Men gamla Torr-
Nunnan Hufru Elsa,
Frans högrea hand och
rådgifwerka, hon säger,
at Söndags-Barn kunna
intet se felt; det måtte
wara med spöken, som
med andra Antiquiteter,
alle hafwa intet ögon
dertil. Dock jag wil
wara raisonnable, och
begiär intet at du skal
tro mig längre än en
fierdedels tima, och det
ändå intet utan med din
goda wilja.

Du wet, det syns intet
ofta til Patrioten på
gatorna, intet derföre,
at han är förtäcktygg,
men folket
skygger för honom;
somliga hatan och.
Han måtte
förklåda sig, eller
göda sig ofynlig;
elliest skulle
han råka illa ut,
t. e. på
Löpmangatan och
annorstä-
des;

des; han blefwe kullkörb af wagnar och kullränd af
Sprättbäckar = = = Men, med alt det: När jag är
osynlig för andra, så ser jag mycket. I goda Dags-
Eröken och skygge-andar, kommen fram; Hwad i
hvisst för mig i löndom wil jag tabla om för hela
Werlden.

Nått som jag kommer i en wiß gränd, intet
långt irån = = ja, lika mycket, så blef jag warse ett
främmande spöke i Chinesisk drägt, som håller på at
grufweligen torrbulta och stuta opp en annan liten Ost-
Indisk Spök-unge, Hus-kladdim wid namn; du lä-
rer stuta deraf, at det war Confucii wählrad. Tack
ware min osynliga Kappa, at jag intet blef rädd! I
medlertid wille min nygirighet weta hwad det wödt?
Men Hus-kladdim gnall och Confucius slog, så at
jag intet fick höra up dronen. Och sanningen tillsägan-
des, så lägger jag mig heller intet gärna i främmande
quereller. Omfäder blef det alt med bultningen och
gnällningen. Kom mig intet så igen en annan gång,
sade Confucius. Men Hus-kladdim knöt näsran,
och så si om han intet stämmer säll på den Confuciali-
ska Præceptor-Andan förr än han hinnet hem. Min
Läsare: Jag har en ting at be Confucius om; at han
wille skaffa oss Affättning i sitt Land på några wahrer,
som ligga oss til Last här i Swerige, och äro ganska
obeqwäma för Ost-Indiska Compagniet; Det äro en
hoper främmande Ost-Indiska Magar, Smaken
och Tycken; Wära Läktare styrkia härdeliga dertill,
at wi måtte hålla oss wid de hemgjorde; annat gott folk
äfwen så, som t. e. Riks-Hushållaren, Herr Ma-
nutachur, Fru Riks-Wälsörd och Styrckia, Herr
L 2 Berg-

Bergwerck; och Fru Räkta-Handel med hela den
wactra släkten. Så nu se hwad Confucius swarar. Ach!
huru mycket är det, som man kunde wara förutan!
Huru belasta wi oss icke och förderfwa oss med öfwer-
flöd och läckerheter! Ett Ratt-gulls-hopp gier en lång
och glimmande stråle, men förslites som ett bräck-
ligt barn-lekan; Wi låfwa oss långwäga guld-berg
och få = = Men, det må så wara; Wore wi af med
utländskan, den skadeligen wårt sinnes siuka, så
kunde allt ihopa bli så godt som det låter, särdeles om
wi hade en god Dosis af hog, tiltagsenhet, för-
sigtighet och hårdsamhet i stället. Lyckliga Swe-
rige, om du lade den grund-wahlen til din makt och
wählfärd i din medelpunct och ditt hierta, som du
kunde! Hwad? ha wi icke förnuft och ögon?
Ha wi icke händer och styrckia? Ha wi icke ämnen
nog? eller kunne wi icke få det wi intet ha? Hwar-
före skaffe wi oss icke först det som är angelägnast?
Det war för 2. år sedan, en knaper, en krasare til
Landt-Hushållare, som, när sänningstiden inföll,
hade ingen sådes-råg och intet mera än en Ducat i sitt
wäld; Hans Hustru torde igenom någon förnäm wäl-
wilja förwärfwat sig en half rätt til Fru-skap i sina
unga dagar, och hade wid en tom pung dock ett för-
nämt sinne; Mitt Landt-Herrskap reste til köpstaads;
Hustrun wille ha allt det hon såg, men mannen tänkte
på åkern och satte sig fast före at komma hem med en
råg-tunna; I medlertid får Hustrun i en krambo se
en hoyer leksaker af skön porcellin; hon hade koppar
bennuma at dricka Thé utur i 30. år; Men det nya
lekte henne i ögonen; Tänk min win, hwad för köp!
tilförne måste man gie 16. dubbelt; aldrig få wi detta
til-

tillfället igen. I Summa : den stackars Karlen slapp
henne intet ; hon gjorde uträkning på at handla med
grannarna och vinna en ny råg-tunna för hälften ;
Men, förrän Herrskapet hant hem, war gränslåten
i kras ; och der blef ingen ny-råg-tuns-winst utaf.
Nu kan du wäl tänka huru det gick med återn sedan,
som det stackars folket skulle lefwa utaf ; War det
icke wacker Hushållning ? Du wet wäl ; säg ut Herr
Bihang ; wi höre dig gerna.

Det war förgjordt med spöken denna dagen ; jag
war intet wähl 100. sleg ifrån de förra, så mötte mig
en fattig och skuggig Skugge, som war blind på 99.
ögon och hade starren på den 100.de, eller hade den
bytingen lånt en På-sägelstiert i stället för Argi ögon.
Han kom up utur en Win-Källare och ämnade sig på
Comedier = = Stackars Win-sindriare ! Stackars
Marionetter ! Men jag ömkar måst det ärliga Argi
namn. Nej, k. Barn ; när Argi Midnatts-tuna
kommer, så lärer han gå igen i en annor måtto, så at
wi kännan, och de otidiga spökelse skräcka, som Herr
Dunderhake för en bar wärja.

Nu begynte jag småningom blifwa wahn wid
Spöken, och det kom mig intet mera så hastligt före,
som i förstone. Spöken är godt Folck, den som bara
hinner bli bekant med dem ; den bekantskapan kan och
hafwa sin profit med sig. På Prästgatan mötte mig
en ansenlig och stenyrdig hant, dock något lätt
på foten och måhn om at singa i dunkla wråar. Så
snart jag fick se honom i synen tycktes mig han m iste
hafwa mycket beswär och nog at beställa ; hans Phy-
sionomie kom mig i förstone före, som det warit en

grubblande Philosophiff gienfärd ifrån St. Olofs kyr-
kogård, eller en hanna efter någon gammal Musæus,
Gerhardus eller så; (du skal tro det är swårt at skilja
en Theologiff och Philosophiff mine at i ett förtorkat
ben-rangel eller en stymtande wählrad.) Omsider säg
jag, at det war det beröckade ränsspöket Fru Tienst-
sök sal. Menstian, som dog för några år sedan; hwil-
kets gienfärd har samma sinne som när hon sielf lefde,
at hon gierna håller sig i mörka vråar; hon wille
skugga undan, men jag hölt henne wid mantelen och
nödgade at säga hwad hon gör på Stockholms gator.
Jag är, sade hon, det andeliga ränsspöket, som
idkfeligen förer, leder och lärer de sökande; och lita de
odugligaste mig ju alltid som måst til.

Patriot. Hwad konstler brukar du då der til?

Spöket. Jag förtryter innerligen på min woltti-
ska Syster, at hon fått sin handel i flor, och behöfwer
nu mera intet annat än ligga, dra sig och klå fingren;
när jag stackure har oändeligen stort besvär, så framt
jag icke någon gång får klämta i en Silfwerklanna,
hwilket dock sällan går an.

Patriot. Jag har ment, at man lättast kunde
komma til en god lägenhet genom wacker Lärdom, be-
pröfwad Gudsfruchtan, Andelig Förfarenhet och slika
dygder flera.

Spöket. Nej, nej, säger jag; de som äga dessa
ägenskaper lita mig aldrig til; de kunna gå siusare
wägar. Men eljest, den som troligt följer mig, be-
höf-

höfwer ingen ting mera. Ja, jag förbluder mina Clienter ex pres at blifwa förmycket lärda och ännu mera at blifwa förmycket förnuftige. Sedan wil jag de skola hafwa ett dundrande ljud i buken; sedan skola de wänja sig at med sidska hetsighet altid drifwa Controversier; Sedan skola de tala stora ord och predika som en andelig * =

Förutan dessa inwärtas förmåner, så wil jag laga så at min Client får heta Swäger af någon nådig mun, som är en huswud=sak; eller om han intet är född ibland gli Nepoti, at han då gifter sig der till. Den som nekaf till detta, han förstår intet huru mycket en ärlig Karl kan wära iænom tiorteln i beeder och annat. Lyckans wälwisja kan snarare förwärfwas i Frustragan än på en blodig Wahlplats; om det ock wore intet annat än en god Bond=Församling, så galler godt Qwinfolcks=slag för Prestens förnämsta merit. Men nödwändigaste dygden är at hålla i med all ofötrutenhet. För öfrigit lennar jag frihet, at förwisa Religionen i Kappan, Dygden i Ansiktet och Samwetet i Pungen. Will du högt up, så wän dig wid, at taga alsiwarsamma gravitætiska steg, liksom 1000 Disputationer läge i hwar skofåhle; låt marken dallra under dina skor och jorden skälftwa för dina klackar. Lär at gådra en myndig och höglärd snedd på din behageliga mun och d'wa hela kroppen til stor=presterliga och förnåma phænomena. Ibland Bönder kan en god Wäns goda Frukoster gådra mycket; item en lista som wäl talas före; en myndig Man som förer ordet, som voterar först, som gier Bonden råd; Gunst hos Förlags=Män och Creditorer

rer och mera. Derpå försvan Spöket; Men Patrio-
ten blef både flat, besikert och sticken. Jag tänkte
dra henne för Consistorium, at stå til rätta hvarsföre
hon antingen så bedrager Folck eller ligger på Folck i
så angelägna måhl. Men, min vrede var fåfång;
hon var borta; dock om jag råkar henne en annan
gång

SEDERHOLM,

Tryckt hos Frank Philipp Paulssen.

Åhr 1725.

